

Nagyvárad Estilap

Főszerkesztő: MARTON MANÓ

Kiadóhivatal: Hegedűs Hirlapiroda
Szerkesztőség: Károly herceg (Szilágyi Dezső)-utca 6.

Felelős szerkesztő: KATONA BELA

KÜLFÖLD

Verekedés és botrány Cuza professzor miatt a magyar nemzetgyűlésen

— Az Estilap eredeti távirata —

A magyar politikai élet legnagyobb szenzációja az a parlamenti botrány, amely Cuza professzor budapesti látogatása nyomán keletkezett. Az özszes pártok kizárólag ezzel foglalkoznak és még a kommunisták ügye, sőt a genfi tárgyalások eseményei is háttérbe kerültek. A szenzáció, bennünket, erdélyi magyarokat is közvetlenül érdekel, mert hiszen olyan eseményről van szó, amely Magyarország és Románia belpolitikáját egyaránt érinti.

Cuza budapesti vizitje a román és a magyar demokratikus köröket már több mint egy hét óta izgalomban tartja. Mindkét ország sajtója állandóan ezzel foglalkozik és különös jelentőséget ad e politikai tntrevünek a magyar ébredők és a román Cuza-pártiak teljesen egyenlő nyilatkozata.

amelyek minden fentartás nélkül beismerik, hogy Budapesten sikerült a két tuzó sovínista pártnak megállapodást is létrehozni.

Nemzetközi szövetséget kötöttek a nemzeti jelszavakkal hangoztatott politikusok, mely szövetségnek alapja a kommunizmus elleni harc és antiszemitizmus.

A nemzetközi reakció — írja a Világ — jelszavat változtatott. Régebben ugyanis az ultramontán és antiszemita kormányoknak ez volt a jelszava:

„Ha te ütöd az én zsidómat, én ütöm a te zsidódat.“ Most megállapodtak abban, hogy mindenki üsse a saját zsidóját és a másik készséggel segít neki ebben.

A botrány a budapesti parlament tegnapi ülésén érte el a tetőpontját. Eckhardt Tibor az ébredő magyarok elnöke szólalt fel a lehető legagresszívebb tónusban és védekezett a támadások ellen.

Eckhardt Tibor: Megszoktam, hogy mikor a zsidóprobléma kerül szóba... (Derűtség a szocialista pártan.)

Peyer Károly: A hét legjobb vice.

Fábián Béla: Megirták Cuzát a Szózat-ban.

Eckhardt Tibor: Méltóztassék megengedni, hogy a tényállást előadjam, elmondjam, miéle meg gondolások készítették arra, hogy az antibolsevista érzelmü...

Pickler Emil: Antimagyar! Eckhardt Tibor: Sohasem került volna a sor a zsidóság nélkül, hogy a románok magyar iskolákat zártak be. (Nagy zaj.)

Fábián Béla: Hát Cuza a háboru előtt mit csinált?

Eckhardt Tibor: Arra a meggyőződésre jutottunk...

Várnai Dániel: Nem meggyőződés, hanem agyrem!

Eckhardt Tibor: ... hogy ezzel szemben meg kell találni a nemzeti társadalmaknak az egymással való összekötést. Különböző külföldi nacionalista szervezetek vezetői gyűltek össze...

Szedes Ferenc: Antimagyarista! (Nagy zaj.)

Eckhardt Tibor: Ittjártak, hogy megkeressék a kapcsolatot

a hasonló gondolkozásu magyar tényezőkkal.

Peyer Károly: Miért kifogásolták nálunk, amikor leültünk tárgyalni?

Rupert Rezső: Beteg emberek ezek.

Eckhardt Tibor: Nem arról van szó, hogy egy nemzetközi szervezet létesítenék, amelynek az egyes magyar társadalmi szervezetek alárendeljük magukat. Egy olyan internacionálét, amelynek bármiféle társadalmi szerv alárendelje magát, nem tudunk létesíteni.

Peyer Károly: Olvasta a Cuza véleményét? (Óriási zaj.)

Eckhardt Tibor: Nem igaz. Utasítási jogköre, beavatkozás jogköre ennek a szervezetnek nem lehet. Kizárólag

együttműködést akartunk létesíteni a bolsevista és a nemzetközi zsidó veszedelemmel szemben. (Óriási zaj a szélsőbaloldalon.)

Fábián Béla: Véletlenül sem mond igazat.

Az elnök: Fábiánt rendreutasítja és figyelmezteti, hogy mentelmi bizottság elé utasítja.)

Eckhardt Tibor: Soha sem volt arról szó, hogy mi itt bárkit is ünnepeltünk volna. Még a régi magyar szokásokkal sem törődünk, még egy komoly vacsorát sem rendeztünk a tisztelőkre. Komoly

politikusok, egyetemi tanárok ültek a zöld asztalhoz tárgyalni.

Várnai Dániel: A zöldséges asztalhoz! (Óriási zaj.)

Nagy Vince: A keresztény magyarokat is elnyomják!

Budai Dezső: Nem nyomják el! Tomboló vihar tört ki erre a bal és szélsőbaloldalon. A képviselők felugrálnak és a padokat verve kiáltják Budai felé:

— Pfiuj, pfiuj!

Pakots József hangja kisüvít a lármából: Szégyelje magát, piszok fráter!

A szocialisták kórusban kiáltják Budai felé:

— Piszok, aljas fráter! Piszok! Piszok!

Csak ez az egy szó hangzik ki folytonosan a lármából.

A képviselők állandóan a padot verik.

Fábián Béla torkaszakadtából kiáltja: Piszok, aljas!

Az óriási viharban az elnök hasztalanul rázza a csengőt.

— Piszok! Piszok! — kiáltja az egész baloldal kórusban Budai felé, aki szótlanul ül a helyén.

Szedes Ferenc: Szégyelném magam ilyen kijelentést tenni.

Az elnök óriási viharban elhagyja helyét és kijelenti, hogy az ülést öt percre felfüggeszti.

A hangulat egyre izgatottabb lesz. Gömbös Gyula közvetlenül Fábián Béla elé áll és fenyegető magatartást tanusít.

— Ne kiabálj! — mondja kiméletlen hangon Fábiánnak.

— De igenis kiabálok, — kiáltja vissza Fábián, — én a harctéren voltam, harcoltam, ti idehaza voltatok.

Rassay Károly: Mit szólnátok ha én holnap Benessel ülnek le egy asztalhoz tárgyalni?

A vitakozások alatt Gömbös lassan Fábián elé megy és valamit akar neki mondani, Fábián azonban aki a szélső baloldal első padsorában egészen egyedül áll, megelőzi kiáltásával Gömböst:

— Magával különben nem tárgyalok a Zsilinszky-affér óta.

Gömbös erre szoroson Fábián elé lép: — Mit mondasz, te nem állsz velem szóba?

És a következő pillanatban elkapja a meglepett Fábián Béla nyakát, azután megfogja az állátatermetű Gömbös a jóval alacsonyabb Fábián két fülét és megrázza.

Egy pillanat alatt óriási tumultus támad körülöttük, a képviselők odarohannak. Peyer Károly elkapja és eltaszítja Gömböst, öklök emelkednek a levegőbe, az óriási tumultusban azonban nem látni, hogy Gömbös Gyulát is érték-e ütések.

— Szégyen! Gyalázat! Pfiuj! Aljasság! — kiáltják a képviselők az egész teremben Gömbös felé, aki izgatottan, remegő hangon kiáltja vissza: Ti nem álltok velem szóba, a fene egye meg?

Sütő József a tőle pár lépés távolságra álló Gömbös Gyula felé kiáltja:

— A harctéren nem volt ilyen legény!

Gömbös, amint meghallja Sütő szavát, hátrakapja a fejét és izgatottan Sütő felé fordul, aztán Sütőre akar rohanni.

— Nekem mondja? — kiáltja, de Nánassy Andor és Nagy Vince szeliden lefogják a karját, lecsittítják és elvezetik.

Peyer Károly kiáltja ekkor Gömbös felé:

— A harctéren nem reszkírozta a bőrét!

Peyernek e kijelentése után pillanatnyi csend támad a teremben.

A csendet egyszerre megtöri Ulain szava:

— Nem így fog eldőlni, hogy a zsidókkal mi történik!

Az ülés végén több ellenzéki képviselő kért napirend előtti felszólalásra engedélyt, azonban az elnök a felszólalásokat csak a napirend letárgyalása utáni időre engedélyezte.

A kormányt rendkívül kínosan érintette a botrány, különösen azért, mert

Mac-Donald, aki jelen volt az ülésen Vámbéry Ruzstem társaságában, s előző nap Bethlen István miniszterelnöknel volt ebéden, feljegyzéseket készített magának.

Dr Fábián Béla egyébként a tegnapi ülés befejezése után dr Hajdu Marcel ügyvéd és dr Pakots József nemzetgyűlési képviselő útján provokáltatta Gömböst, aki azonban még tegnap estig nem nevezte meg a megbízottjait.

A tegnapi incidens miatt Fábián Béla mentelmi jogának megsértését is bejelentette a Háznak. Az ülés előtt az egyesült ellenzék rögtönzött értekezletet fog tartani.

Érdekes, hogy Fábián Béla nem mondja el internellációját a Cuza látogatása ügyében,

mert elfelejtett az izgalom hevében az elnöknel jelentkezni.

Apolló mozgó

5, 7 és 9 órákor

Ma, szerdán és holnap csütörtökön

ROSITA, az utcai énekesleány

MARY PICKFORD legszebb filmje

7 felvonásban

Spanyolországi karneval — Érdekesítő téma. — Egy utcai énekesleány és a főnemes romantikus szerelme

Jön Molnár Ferenc legszebb drámája a Testőr**HIREK**

November

13

ROSE

quartett

egyetlen

hangversenye

Jegyek a
Hegedüs Hirlapirodában

* Bécsbe, Budapestre Párisba utazók figyelmébe ajánljuk, hogy vasuti jegyük megváltását a Hegedüs Hirlapirodában eszközöljék, napi árat fizetnek. Telefon 458.

* Moratórium a Lóblé-kényszeregyezésben. Mult héten az igazságügyminiszter felhívta a törvényszéket, hogy a Lóblé-kényszeregyezési iratokat azonnal terjessze fel. Ma pedig már megérkezett a törvényszékhez az igazságügyminiszternek okt. 16-án kelt rendelete, melyben értesíti, hogy az első részlet megilletésére a cégnek hat havi moratóriumot adott. A hitelezők tehát ezen moratórium folytán újabb hat hónapig várni kénytelenek.

* Horthy fizetése. Budapestről jelentik: A magyar nemzetgyűlés pénzügyi bizottsága elhatározta, hogy a kormányzó tiszteletdíját 49000 aranykoronáról nyolcvanezerre emeli fel. A miniszterelnök hangsúlyozta a bizottság ülésén, hogy az ország ezzel is csak részben honorálja azokat a szolgálatokat, amelyeket a kormányzó az országnak teljesít és az összeg még mindig alatta marad annak, amelyet hasonló viszonyok közt élő más államoknál megfigyelhető.

* Budapestre lelért vásárolt vasuti jegy megfelel a magyar korona aznapi kurzusának, ha jegyét a Hegedüs Hirlapiroda Nemzetközi Hálókocsi társaság fiókjába váltja. Telefon 458. Urvosok székfoglalásánál „Purgó” rendelnek. 4

* A világhírű amerikai csodahegedűs, Florizel von Reuter, az új Paganini koncertje iránt eddig soha nem tapasztalt érdeklődés nyilvánul meg és pedig nemcsak a város magasabb zenei kulturához szokott köreiben, hanem azok részéről is, akik egyébként hegedűkoncerteket nem szoktak látogatni, mert a hallatlan művészi teljesítményen túl valami csodálatos nagyszerűséget ígér az, hogy ez a nagy mester koncertjeinél nem veszi igénybe a zongora, vagy zenekar százhangú kíséretét, hanem egyedül hegedűje négy hurjából varázsolja elő Paganini csodálatos mesterműveit. A hangverseny jegyei Láng József utódoai könyvkereskedésében, Bul. Reg. Ferd 7—b. válthatók.

* A „Gyermekbarát” egyesület szerdai teadélutánja. A Gyermekbarát egyesület a jövő héten kezd meg az oly fényesen bevált szerdai teadélutánjainak sorozatát a Royal buffét újonnan átalakított helyiségeiben. A nagy érdeklődéssel várt táncos teadélutánokon a háziasszonyok teendőt a váradi uritársadalom hölgyei fogják elvégezni. Az első teadélután a jövő héten szerdán, október hó 28-án lesz megtartva, amelynek háziasszonyait legközelebb fogjuk közölni.

* Megállapították a váradi halárakat. Hirt adtunk arról, hogy a miniszterium nemrégiben megállapította az összes halfélék nagybani árát. Ugyanakkor utasította a miniszterium a városokat, hogy saját hatáskörükben állapítsák meg a halak árát kicsinyben is. Vostinar János dr. ügyvéd ez ügyben tegnap délelőttre értekezletet hívott egybe, amelyre szakértőként beidézte Balogh János és London Jakab ismert váradi kereskedőket. A szakértők arra az álláspontra helyezkedtek, hogy Nagyváradon nem lehet szigorúan a törvény paragrafusaihoz alkalmazkodni, mert a horribilis szállítási költségek annyira megdrágítják a beszerzési árat, hogy képtelenség az előírt haszon mellett árusítani. A bizottság végül is kimondotta,

hogyan a maga részéről ragaszkodik a törvény utasításához és kicsinyben való halárusításnál 30 százalékos hasznot engedélyez.

* A Gutenberg Dalkör, a váradi nyomdászok e kitűnő da. öre, legközelebbi művészi színvonalu matinéját november 8-án rendezi meg a Katholikus Körben, belépődíjmentesen.

* Lopás és vesztegetés vádjai alól felmentett parasztleányok. A törvényszék Aliquander-Fersigantancsa ma délelőtt tárgyalta Tomotiu Julián és Cristea Nicolae kisköhi parasztleányok bűnpörét, akiket az ügyész lopással és vesztegetéssel vádolt. Triff Titusz dr. védőbeszédében rámutatott, hogy a tanúk vallomása szerint a két vádlott azon az éjszakán, amikor a kisköhi csendőrség feljelentése szerint a lopást elkövették, odahaza mulatozott, amennyiben éppen Szilveszter éjszaka volt. A bíróság a vádlottakat felmentette.

* Eljegyzés. Stein Annust eljegyezte Szenszky Miklós.

* Adakozás. Puskás János tanító részére Stern Henrik 200 lei készpénzt, egy pár cipőt, zoknit, nyakkendőt és fehérneműt, Reich Arminné pedig fehérneműt küldött hozzánk. A nemesszívű emberek adományait még a mai nap eljuttattuk a még mindig kórházban lévő Puskás Jánoshoz.

* Schwimmernél 1 kg. keksz 60 lei.

* A Kis Világ matinéja. A Dorian filmszínházban vasárnap délelőtt fél tizenegy órákor a nagyváradi gyermekvilág nagyszerű szórakozása és vidám ünnepélye lesz. Az Elő Gyermekújság öleletes rovatait, a nagyváradi és kolozsvári újságírók írásait a legbájosabb váradi gyermekek adják elő az egész közönség ostromlani érdeklődése mellett. A Kis Világ matinéján a szenzációs gyermekújságon kívül a kiváló Antalffy Margit legtehetségesebb tanítványai mutatják be elismert táncművészetüket. A táncok között szenzációszámba megy Szabó Gittának, a magyar színház balletmesternőjének fellépése. Tréfás magánszámokkal szerepel Darvas Ernő, a színház kiváló művésze és Galambos Elemér is. Ezenkívül gyermek szépségverseny és értékes ajándékok kisorsolása teszik érdekessé az élvezetes műsort. A rendezőség felkéri a matinén szereplő összes gyermekeket, hogy ma, szerdán délután 6—7 óra között jelenjenek meg Antalffy Margit tánciskolájában.

* Hackmayer uriszabó üzletében az eredeti angol öszi szövet-különlegességek megérkeztek. Avram Jancu-u. 2.

Oriási választék**divatmellényekben
CHIC-áruházban.**

* A Hegedüs Hirlapiroda vízumosztálya közli a következőket. Német vízum drágább lett, 60 napos német vízum ára komplett 950 lei. A francia vízumhoz 2 kérdőív szükséges, darabonként 20 lei. — Kapható a Hegedüs Hirlapirodában. Telefon 458.

* MODERNE WELT a legkedveltebb szépirodalmi folyóirat. Általános feltűnést kelt a művészeti-, szépirodalmi- sport és divatrovataival. Előfizetéseket felvesz a Hegedüs Hirlapiroda.

**Nagyvárad
árfolyamok**

Magyar korona	340—	áru	342	pénz
Dollár	210—	"	211—	"
Cseh korona	627	"	625	"
svájci frank	4065	"	4050	"
Osztrák shilling	2970	"	2960	"
Francia frank	940	"	945	"
Angol font	1024	"	1022	"
Lira	850	"	845	"

A mai zürichi nyitás

BUNARES I 24625

BERLIN	12365	PARIS	2305—
NEW-YORK	51925	PRAGA	153750
LONDON	251325	B.PEST	7270
BECS	7315—		

A külföldi vasuti jegyeket mindenkinek szigorúan a napi kurzuson árusítja a Nemzetközi Hálókocsitársaság nagyváradi fiókja (Hegedüs Hirlapiroda.)

MOZI

— Honore de Balzac neve fogalom az irodalom világában. Legnépszerűbb és legtöbbet olvasott regénye a „Szamárkör”, melyet ma mutat be filmen a Dorian-filmszínház. — Carmel Mayers és Bessie Love játszik a 7 felvonásos film főszerepeit, mely egy párisi fiatal ember iantasztikus életét mutatja be. Az előadások 5, 7 és 9 órákor kezdődnek. Jön: Jackie Coogan legnagyobb szabású filme „Éljen a király!”

— „Rosita, az utcai énekesleány” film főszerepe ezer és ezer alkalmat nyújt Mary Pickfordnak, hogy kiváló tehetségét ragyogtassa. A darab témája mindvégig kedves, az érdeklődést élenként tartja, s Mary Pickford, valamint a többi szereplők minden igyekezetükkel a legközelebbet igyekeznek nyújtani, ami a legteljesebben sikerül is nekik. — Természetesen Mary Pickford az, aki az egész darabot viszi. Bájos, amikor, mint rongyos ruhájú utcai énekesleány a nép mulattatására gúnyverseit énekli, öneledt akkor is még, amikor börtönbe záriák ezért és gyermekesen öntudatlan, amikor a nőt keresik benne. — Legbájosabb azonban akkor, amikor szerelmét kell féltetnie, amikor szerelméért kell küzdenie, ilyenkor valósággal fenséges. A darab mindenképp megérdemli a legszelebb érdeklődést. Az Apolló mozgó a Rositát még ma és holnap adja.

Hollós olcsó árusítása még csak 10 napig tart

Dr Regman Miklós prefektus választási paktumot ajánlott a váradai iparosoknak

Nagyvárad iparostársadalmának vasárnapi gyűlésén, — mint az Estilap jelentette — elhatározta, hogy a községi választásokon teljes súlyával részt fog venni és pedig úgy, hogy támogatását annak a politikai pártnak fogja lekötöni, amely az iparosok speciális érdekeit úgy személyi, mint tárgyi tekintetben biztosítani hajlandó. Kimondta ugyanis a váradai iparosság, hogy nem akar politizálni, hanem csak megfelelő képviselőre jutni a közigazgatásban, illetőleg sorsának helyi intézésében. Eppen ezért kiküldött egy héttagú bizottságot oly célból, hogy a különböző politikai pártokkal lépjen érintkezésbe és a választásokat illetőleg jusson megegyezésre. Az érdekes határozatnak tegnapra nem kevésbé érdekes fejleményei támadtak. Tegnap délelőtt ugyanis

Dr Regman Miklós prefektus magához kérte a bizottság tagjait és felhívta őket a liberális párttal való együttműködésre.

A bizottság előtt — amelyek tagjai voltak Szabó Károly, Lebovits Rudolf, Ungerleider Mór, Golgyika Károly, Velits Sándor, Budai Tibor és Szücs István,

kijelentette a prefektus, hogy úgy is, mint magánember, úgy is, mint a kormány képviselője, nagy barátja az iparosoknak és szeretné, ha a községi választásokra nézve velük megállapodásra tudna jutni.

Eppen ezért arra kérte a prefektus az iparosokat, hogy delegáljanak egy szűkebb bizottságot, amely vele (a prefektussal) állandóan érintkezésben állana. Ez a bizottság aztán közölné vele a nagyváradai iparostársadalom kívánságait és (természetesen plein pouvoirrel és az egész váradai iparosságra irányadó módon) megfelelő rekompenciák ellenében biztosítaná az iparosoknak a liberálisokkal való együttműködését.

Regman prefektus ezután felhívta az iparosokat, hogy tartsanak ebben az ügyben gyűlést, amelyen ő is meg fog jelenni.

A bizottság tagjai érdemben nem válaszoltak a prefektus felhívására, csupán azt jegyezték meg, hogy

a váradai iparosok politikai megmozdulásának egyik legnagyobb akadálya az, hogy nincs meg a szabad gyülekezési jogok

Mire a prefektus megígérte a megjelenteknek, hogy az esetben, ha az iparosság a tár-

gyalásokra hajlandó, biztosítani fogja nekik, hogy gyűléseiket esetenként való engedélyezés nélkül is megtarthassák.

Dr Regman prefektus ajánlatával a váradai iparosság egyeteme még nem foglalkoz-

Konrád Béla dr lemondott a zsidó hitközség elnöki állásáról?

Napok óta suttogják már, hogy a nagyváradai neolog zsidó hitközségnél jelentős változások állnak küszöbön. Nem kisebb dolgról van elsősorban szó, mint arról, hogy Konrád Béla dr, a neolog hitközség elnöke le akar mondani a diszes pozícióról, amelyet évek óta általános bizalomból betölt. Hogy mi készteti Konrád Béla dr-t erre a váratlan lépésre — amelyet természetesen további lemondások követnek — azt ma még nem lehet tudni.

A Nagyváradai Esti-

Tisztviselőbérleteket nyit a váradai színház

Lenygel Vilmos akciója — A közönség távo-maradása újabb veszedelmeket hoz

Az idei színházi szezon meglehetősen kedvezőtlen anyagi auspiciumok közt indult meg. Az igazgató a sajtó ösztönző kritikáinak hatása alatt olyan társulatot szervezett, amely kielégítheti a nagyváradai közönség igényeit. Nagy anyagi áldozatokat hozott a direktor a nívós társulat összeállítására, a színház egyéb kiadásai is erősen felszaporodtak, a városi tanács is felemelte a színházi bérösszeg díját, viszont redukálta az előadások számát, — világos, hogy a helyzet gondotadó.

A megszorító intézkedések meglehetősen keresztülhúzták az igazgató számításait, aki pedig, amint azt a szezon elején bemutatott előadások is igazolták, komoly művészi igyekezettel látott egy nívós színházi szezon felépítéséhez.

A színház részéről mutatkozó áldozatkészség azonban nem talált elismerésre a közönség körében. Szomorú kötelességet teljesítünk, amikor e helyen bejelentjük, hogy most már a közönség részvétlensége is könnyen válságba sodorhatja a nagyváradai magyar színjátszást.

Grófi László igazgató mögött nem áll olyan tőke, amely hónapokon keresztül elbírná a színház deficitese működését. Még a gondolata is gyászos annak, hogy a nagyváradai magyar színház azért legyen kénytelen becsukni kapuit, mert a közönség nem látogatja. Ujból és újból Marosvásárhely példájára kell hivatkoznunk, ahol pár lelkes színházbarát propagandája bérletekkel igyekszik a színház jövőjét biztosítani. Nagyváradon ma az a helyzet, hogy még a tavalyi bérlet száma is megcsappant.

Ezen az aggasztó szituáción még a gazdasági válságnak ezekben a

nehéz napjaiban is változtatni kell. A tízenkettedik órában figyelemzetünk mindenkit, hogy függetlenül minden magyar kultúrszemponttól, — száznál több család egzisztenciája forog kockán télviz idején, ha a közönség rá nem eszmél azokra a kötelezettségekre, amelyekkel a színháznak tartozik.

Természetesen a komoly gondok nemcsak a színház igazgatóját foglalkoztatják, hanem a társulat tagjait is. Ebből a megfontolásból határozta rá magát a színház egyik legkitűnőbb művésztársa, Lenygel Vilmos, hogy sorra felkeresse a nagyváradai ipari, kereskedelmi és egyéb vállalatokat, rámutatva a lenyegelő veszedelmekre és igyekszik rábírní a vállalatokat, hogy munkásaik, tisztviselőik, alkalmazottaik számára jegyezzenek bérletet a színházban. A terv szerint ezek a bérletek lényegesen olcsóbbak lesznek az eredeti bérletáraknál, mert a színház igazgatóságát csak egy cél vezeti, lehetővé akarja tenni a színházi szezon zavartalan lefolyását.

A nagyszerű színész spontán vállalkozása minden támogatást megérdemel, biztosítja a színház működését egyik oldalon, másrészt pedig hozzásegíti a dolgozó tömegeket olyan kulturálvezetek megszerzéséhez, amelyekhez a mai néhez megélhetési viszonyok közt csak ilyen módon juthatnak. Nem kétséges, hogy a komoly felhívásnak meg lesz a kellő eredménye és a nagyváradai vállalatok áldozatkészsége elhárítja a színház felől a könnyen bekövetkező veszedelmeket.

*****

Dischiváry főherceg...

Alhírek a német trónörökös pesti utjáról

— Budapesti tudósítónk távirata —

A Nyolc Órai Újság értesülése szerint Budapestén az a hír terjedt el, hogy Frigyes Vilmos német trónörökös inognitában két nap óta az Astória szállóban tartózkodik két diplomatával. Az extránörökös látogatása magánjellegű, régi ismerőst akarja meglátogatni és több napig tartózkodik a magyar fővárosban. Csütörtökön vagy pénteken visszautazik Bécsbe.

Az Astória szállóban a leghatározottabban tagadták a német trónörökös pesti látogatásának hírért. De később aztán ki is derült, hogy tegnap délután Vilmos osztrák főherceg érkezett Budapestre. Vilmos főherceg jelenleg ukrán alattvaló és teljesen magántermészetű látogatást tesz Budapestén; szokása szerint három-négy hónapokig rövid időre a magyar fővárosba szokott utazni. A főherceg most Vaszil Vischiváry nevet visel, legalább is ezen a néven jelentette be magát az Astória-szállóban, ahol két szobát nyitottak számára. Vilmos osztrák főherceg egyébiránt tegnap látogatásban volt Apponyi Alberti grófnál.

Prága az összes európai piacokon vásárolja a dollárt

A cseh jegybank alaptőkéje 12 millió dollár lesz

Hogy az európai pénzvillám még egyáltalán nem konszolidálódott, arra cáfolhatatlan bizonyosság az az érdekes jelenség, amely a dollár iránti kereslet körül lejátszódik. Vannak hetek és hónapok, amikor Európa minden piacán lanyhán fekszik a dollár és a kereslet minden komolyabb indok nélkül

oly szilárdság jelentkezik dollárbankjegyekben, amelyeket a pénzügyi tudósok sem tudnak megindokolni.

Most is tíz nap óta a kontinens minden számottévvő tőzsdéjén igen erős dollárkereslet érezhető, amelynek méreteire jellemző az, hogy ugyszólván mindenütt megint paritáson felül emelkedett a dollár árfolyama.

Természetesen ezeket a dolgokat nem titkos kezek intézik,

akiknek csak éppen zavart csinálni a céljuk, de mindig megvannak azok a mélyebb okok, amelyek a változásokat megmagyarázzák. Így ezuttal

a cseh pénzügyminiszter bankhivatala

az, amely minden rendelkezésre álló eszközzel felveszi azokat a dollárbankjegyeket, amelyeket Európa minden piacán fellelhet. A dolognak közelebbi oka pedig az, hogy a cseh kormány két nappal ezelőtt közzétette az új bankjegyrészvény aláírására vonatkozó felhívást, s bár a tervezet szerint

bankjegy részvénytőkéje 12 millió dollár lesz,

mégis úgy látszik, a cseh kormány talán éppen azért, mert bankjegyei ezidőszerint igen alacsonyán vannak fedezve, bizonyos rendel-

A régi Várad romantikus esztendei

EMBEREK ÉS TÖRTENETEK

Írta: MARTON MANÓ

(59)

Ilyen mulatságos belső szerkesztőségi esetek garmadával adódnak, de nagyrészt ezoterikus használatra valók. El kell azonban mondani egy történetet a boldogtalan novellaíróról, aki soha nem láthatta nyomtatásban remekét.

Geszti úrnak hívták, s valami előkelő közhivatali állása volt. A szimpatikus ember nagyon szerette az újságírók társaságát, ami akkor nem tűnt fel; örült, aki a sajtóhoz dörgölőzhetett. Aminthogy nem is volt az valami rossz kompánia. Geszti úrról azonban hamarosan kiderült, hogy protekciót keresett. Félvezhetetlen írói ambíció lángolt az elegáns kis emberben, vad szenvedélyvel irt és irt, és irt és irt,

szőke baronesszeokról és alvajáró főhadnagyokról mértőföldes novellákat. Beszélyeket — mint précieux negédséggel önmaga nevezte. A beszélyekkel elárasztotta a redakciókat. Rettenetes írásművek voltak ezek, hiszen már a barátság okán is hozott volna egyik-másik szerkesztőség áldozatot, de még az átírás lehetősége se forgott fenn. A baronessz imádta a főhadnagyot, a főhadnagy — ob schön ob Regen — megölte magát. Csak az öngyilkosság eszközei változtak, néha meg szegény állatian stupid főhadnagy helyett a bárókisasszony szurt angol — kizárólag angol — tört a szívébe.

A jó Geszti egy-két hétig el se képzelhető izgalommal várta az újságot és mindennap csalódottan tette félre: a beszélyt nem közölték. És jött édes mosolylyal, aztán sajnáltnivaló melankóliával nyitott a szerkesztőségbe. De már nem találtunk megfelelő kifogást. E szerény emlékezés írója, amikor már sehogyse szabadulhattott, hetekre visszamenően elébe tette lapjának példányait:

— Láthatod öregem nem volt hely. Mutass itt csak tiz sornyi helyet, ahol a novellád elférhetett volna.

Na ezt el kellett hinni. Halász Lajos a Szabadság szerkesztője volt. Az ő nyakára tucat-számára küldte a beszélyeket. Persze közléséről szó sem lehetett. De Halász is kifogyott a kritikák megokolásából. Ez lett tulságosan terjedelmes, ez nagyon szentimentális, ez ódonzamatu, ez veszedelmes modern. Egyideig szegény jó ember mindezt roppant sóhajtozások közben hitte, megette. De aztán jött egyszer újabb kéz-íráttal:

— Na kedves szerkesztő úr, ez olyan beszély, amire büszke leszel. Ezt már aztán nem lehet okod visszautasítani.

Csakugyan. Páratlan eset. A főhadnagy nem követett el ön-

gyilkosságot. Nem ám. Párbaft vívott egy körlovással. Mi az a körlovás, maig se tudjuk, jobb is, mert az árva a duellumban elesett. Geszti szegény feje várt-várt, ameddig várhatott. Aztán bevakodott a Szabadsághoz. Sápadt volt és remeggett:

— No Lajoskám?
Lajoskám nagyon mérges volt:
— Jó hogy jössz kérlek.

Mosoiu miniszter kapta az első rádióengedélyt Romániában

Bukaresti tudósítónk táviratozza: A rádiótörvény értelmében tudvalevően egy szakbizottság működik, amely a rádiókészülékek felállítására az engedélyt megadja. E bizottság, amelynek elnöke Marinescu postavezérgazgató, tagjai pedig különböző hatóságok képviselői — tegnap tartotta első ülését és ez alkalommal először adott ki néhány engedélyt magánosoknak rá-

Nagy kellemetlenség — lehetett volna a beszélyed miatt. Szerencse, hogy nem közöltem.

— Hogy mondd?
— Igen kérlek. Tamadod a novellában — Tisza Kálmánt.

— Mit? Én Tisza Kálmánt? Hogy lehet?

— Igen. A sorok között... Gesztinek aztán ez volt életében legnagyobb büszkesége... Sokszor éjjel gögös pózzal beszélt róla az asztalnál: mit, ezek az aprócseprő írósok... mikor ő belemászott az öreg Tiszába...

(Folytatom.)

Váradai tanárok áthelyezése

Bukaresti tudósítónk táviratozza: A közoktatásügyi miniszter áthelyezte:

Pop Elena nagyváradi tanárnőt Zilahra;

Jaos Laura nagyváradi tanárnőt Szatmárra;

Jagits Pál nagyszalontai tanárt Nagyváradra.

Molnár Ferenc plágiumvádja egy párisi színház ellen

Budapesti tudósítónk jelenti. Magyar irodalmi körökben élénk szenzációt kelt az a hír, hogy Molnár Ferenc egy készülő darabjával kapcsolatosan plágium-vádat emel egy párisi színház ellen, amely — a jelek szerint megrendelésre írt — olyan darabot készül bemutatni, amelynek alapötlete a magyar író egy régebben nyilvánosságra hozott ötletéből táplálkozik, s amelyet az író egy már csaknem készülő álló színpadi alkotásában használt fel. Az esetről Molnár Ferenc a következő levelet küldte Miklós Andornak, Az Est főszerkesztőjének:

Igen tisztelt szerkesztő úr, tisztelettel kérem következő soraim szíves közlését:

Ez év tavaszán a Magyarországon Fazekas Imre kollégám tollából interjú jelent meg, amelyben készülő új darabomról adtam felvilágosítást. E cikkben elmondtam, hogy új darabom címe Riviera s tartalmáról annyit közöltem, hogy egy nagy áruházban játszik, éjszaka s hogy szereplői vegyesen emberek és viaszbabák.

Ezt a cikket a Magyarországból számos külföldi, főleg amerikai újság átvette. Ma itt arról értesülök, hogy még az idei szezon folyamán egy párisi színház színre fog hozni egy vaudeville-t, melynek címe Riviera, mely egy nagy áruházban játszik, éjszaka, s melynek szereplői vegyesen emberek és viaszbabák. Többet egyelőre erről a dologról nem tudok. Az itt elmondottaknak szíves közlését pedig azért kérem, hogy ne mulasszam el e tényeket még a párisi vaudeville előadása előtt nyilvánosan konstatálni. Szerkesztő urnak tiszte-
lő híve
Molnár Ferenc.

Véres utcai harc német horogkeresztesek és szocialisták között

Ludendorff autóját kövekkel dobálták meg

Berlinből jelentik: Tegnap Lipcsében 1918 óta a legnagyobb militarisztikus tüntetés játszódott le. Csaknem hetvenezernyi volt katonákból álló tömeg gyűlt össze Németország különböző részeiből a városban és parádét rendezett a volt bajor trónörökös és Heeringen tábornok előtt.

Az összegyűlt frontharcosok felvonulása csaknem öt óra hosszat tartott.

A frontharcosok egy része benyomult Lipcse munkásnegyedébe, ahol a munkásság körében erre rendkívüli izgalom keletkezett. A horogkeresztesek és a többi reakciós szervezet embereit a munkások szidalmazni kezdték.

Erre aztán súlyos összetűzések keletkeztek.

A horogkeresztesek revolvért rántottak és a munkásokra löttek.

Valóságos sortűz fejlődött ki, aminek negyven sebesülés volt az eredménye.

Halálesetről egyelőre nem érkezett jelentés. A rendőrség nagy készenléttel avatkozott be.

Mintegy háromszáz horogkeresztest letartóztattak.

Megmotozásuk alkalmával a rendőrség konstataulta, hogy a horogkeresztesek revolverekkel és különböző harci eszközökkel voltak ellátva. Elfogtak ezenkívül néhány kommunistát is, ezeknél azonban nem találtak fegyvert. A város többi részében is történtek letartóztatások.

Az ügynek minden valószínűség szerint a lipcsei állami törvényszék előtt lesz folytatása. Habon tábornok az ünnepély alkalmából beszédet tartott, melyben többek közt felszólította a frontharcosokat, hogy

dióállomás berendezésére. A legelső, aki engedélyt kapott: Mosoiu közmunkaügyi miniszter. Utána következik: a Viitorul (a kormány lapja) és az Universul szerkesztője; a Român Radiofoniai Társulat, a Banca Nationala központja; Balan mérnök Bukarest; a csernovici egyetem fizikai intézete; Demetriad ügyvéd (Tecuci) és Furtunescu ügyvéd (Craiova).

„a köztársaság mocskát kaparják le Németországról”.

Súlyos összetűzésre került a sor Boroszlóban is. Itt Ludendorffnak kellett volna beszélni egy ünnepségen, amelyet ugyancsak a horogkeresztesek rendeztek. Ludendorffot azonban az összegyűlt munkásság nem engedte szóhoz jutni, amire a tábornok autóbába próbált szállni.

A munkásság azonban körülvette Ludendorff autóját és szidalmakkal halmozta el a tábornokot, sőt néhány kódaráb is repült feléje.

A rendőrség még idejekorán beavatkozott és így Ludendorffnak sikerült autójával elmenekülni. Boroszlóban az eset után a munkások és a horogkeresztesek közt több helyen összetűzésre és verekedésre került a sor.

Öt perc késés...

Érdekes bűnvádi feljelentés egy váradai óras ellen... és viszont

Ebben a témaszegény világban, ha valamelyik bohózatírónak ötletre lenne szüksége, úgy nem kell már megerőltetni fantáziáját olyan bohó eseményt szolgáltatunk számára, amelyhez igazán csak az alakokat kell megrajzolni. Nagyváradi mindig revelált néhány jellegzetes figurát és ezuttal sem kell messzire menni egy kis specieszért.

De krónikáshoz illően tartunk rendet és számoljunk be arról a bizarr esetről — amely egyik legismertebb váradai órásnál kezdődött és folytatása — a rendőrség bünyügyi osztályán keresztül — valószínűleg a bíróság előtt fog lejátszódni.

Az eset aktív szereplője, illetve

főhőse M. J. ur, aki óráját néhány nappal előbb javítás céljából átadta az ismert váradai ékszerésznek. Két nap múlva a fiatal ur boldogan vette át az óráját és a cég főnöke már régen elfelejtkezett róla.

Tegnap aztán váratlan fordulat történt az ügyben. A rendőrség bünyügyi osztályáról egy „nagyon sürgős jelzésű idézést kézbesítettek ki az órásmester részére. Az ékszerész, akinek tisztességhez kétség sem férhet ügyvédje Triff Titusz dr kíséretében jelent meg a bünyügyi osztály referense előtt, ahol aztán közölték vele, hogy M. J. ur csalás címén tett ellene feljelentést, miután a javítás végett át-

adoit órája mond és ird öt egész percet késik...

Bármennyire komikusan is hangzik a nagyvárad rendőrség az öt perces késés miatt teljes hivatalos formassággal bevezette a nyomozást.

Az ékszerész és ügyvédje érlehet megdöbbenéssel fogadták a szörnyű vádat és miután látták, hogy itt egy egész komoly eljárásról van szó, a hallatlanul pedáns fiatalember ellen hatóság előtti rágalmozás címén megtették a feljelentést.

Kuriózusképpen még megemlítjük, hogy az öt perces késés miatt, eddig nem kevesebb, mint másfélórát fecséreltek el a feljelentők és a rendőrtisztviselők.

80 leierért alakítsa át női filckalapját a KLEIN SIMON

cégnél Ferdinand király (Rákóczi)-ut 5. Park-szálloda épület a legdivatosabb bécsi és párisi formákra 24 óra alatt 1896

Handwritten notes and signatures, including names like 'Klein Simon' and 'Ferdinand király'.

MEGNYILT újonnan a 8981

Lefkovits Herman
Rekord kalapgyár

cipő, kalap, fehérmű-tüzlete
Str. Nic. Iorga (v. Zöldfa-utca)
Komlós-ház
Szolid kiszolgálás. Olcsó árak.

Gebrüder, Stingl, Mignon
ZONGORA leszállított árban
STERNBERG-nél 4

Izletes házikonyha!
Berkovitsné
ארטה, כשר
vendéglője
N. Iorga (Zöldfa)-u. 19
Mérsékelt árak

Női hócipő REICHARD 500 leierért kapható cipőüzletében

Mikor kell jelentkezni a katonai igazolványonkért

Nagyvárad város katonai ügyosztályának alábbi közleménye szerint november 2-től kezdődően lefolytatják a szokásos őszi jelentkezéseket. Fontos körülmény, hogy azokhoz a vállalatokhoz, amelyek harmincnál több munkást foglalkoztatnak, ellenőrző bizottság fog kiszállni, amely az alkalmazottak katonai helyzetét felülvizsgálja. Tehát az ilyen alkalmazottaknak nem kell akkor jelentkezniük, amikor különben a korosztályukba tartozók jelentkeznek.

A jelentkezési sorrend a következő:

1925 november 2. és 3-án jelentkeznek az 1922 évi kontingens, tehát azok, akik 1900-ban születtek; november 4. és 5-én az 1921-es letettek kontingens, tehát az 1899-ben születettek;

november 6. és 7-én az 1920-as kontingens, tehát az 1898-ban születettek;

november 9. és 10-én az 1919-es kontingens, tehát az 1897-ben születettek;

november 11. és 12-én az 1918-as kontingens, tehát az 1896-ban születettek;

november 13. és 14-én az 1917-es kontingens, tehát az 1895-ben születettek;

november 16. és 17-én az 1916-os kontingens, tehát az 1894-ben születettek;

november 18. és 19-én az 1915-es kontingens, tehát az 1893-ban születettek;

november 20-án az 1914-es kontingens, tehát az 1892-ben születettek;

november 23-án az 1913-as kontingens, tehát az 1891-ben születettek;

november 24-én az 1912-es kontingens, tehát az 1890-ben születettek;

november 25-én az 1911-es kontingens, tehát az 1889-ben születettek;

november 26-án az 1910-es kontingens, tehát az 1888-ban születettek;

november 27-én az 1909-es kontingens, tehát az 1887-ben születettek;

november 28-án az 1908-as kontingens, tehát az 1886-ban születettek;

november 30-án az 1907-es kontingens, tehát az 1885-ben születettek;

december 1-én az 1906-os kontingens, tehát az 1884-ben születettek;

december 2-án az 1905-ös kontingens, tehát az 1883-ban születettek;

december 3-án az 1904-es kontingens, tehát az 1882-ben születettek;

december 4-én az 1903-as kontingens, tehát az 1881-ben születettek;

december 5-én az 1902-es kontingens, tehát az 1880-ban születettek;

december 7-én az 1923. 1922. és

1921-es kontingensből azok, akik fegyveres katonai szolgálat alól fel vannak mentve;

december 8-án az 1920. és 1919-es kontingensből azok, akik fegyveres katonai szolgálat alól fel vannak mentve;

december 9. és 10-én a C. F. R. fűtőház;

december 11. és 12-én a váradi C. F. R. raktárhelyiség összes tisztviselői;

december 14, 15, 16 és 17-én a váradi pályaudvar összes tisztviselői;

december 18-án a Sonnenfeld-nyomda és a Derby-cipőgyár munkásai és tisztviselői az üzem helyiségében;

december 19-én a Delta-téglagyár alkalmazottai a gyár helyiségében;

december 21-én a Rimanóczy butor- és parkettgyár munkásai, a gyár helyiségében;

december 22-én a Vasöntöde és gépgyár munkásai a gyár helyiségében;

december 23-án a váradi központi posta tisztviselői, a posta helyiségében.

*****

* Schwimmernek már nem kell reklám.

*****

Női- és férfi bőrkésztyű különlegeségek az Old Englandban

*****

3-as Wertheim-cassa silngösen eladó STERNBERG-nél 3

*****

H. G. Wells Világok harca 120.-1

*****

Nógrádi József
angol és francia uriszabó
Bul. Reg. Ferdinand (Rákóczi-ut) 10. Kizárólag csak angol anyagból dolgozik.
1960

*****

Harisnyák, keztyűk, fehérművek szolid olcsó árban BLEIER divatüzletében Saspassage

Friedmann és Hoffmann speciális nyakkendő üzlet megnyitja!
Rimanóczy-utca 1, Royal-épület

*****

Csendőrkézen az ulósó magyar betyár

Budapesti tudósítónk jelenti: Savanyu Józsi dunántúli betyárnak a romantikája veszi körül Liliom Peti alakját, a ki öreg-sége dacára most ismét csendőrkézre került. A hetvenes évek rettegétt betyárja volt Savanyu Józsi és szerelemből gyilkolt, elbujdosott, bandát szervezett és rettegésben tartotta először Zala-megyét, később pedig az alföldi városokat. A Bakony szegénylegényei, Somogy-megye juhászi és Zala-megye kanászi csatlakoztak hozzá, bandavezér lett belőle, akinek a testőrségét csupa olyan jó név alkotta, mint Liliom Peti, Sova Jancsi, Juhász András, Sima Gyuri és Tapló Jóska. Liliom Peti volt az alvezér, a kit becsületességében Pető Mihálynak hívták.

Három vármegye pandurjai hajszolták Savanyu Józsi bandáját és egy alkalommal a pandurok meglepték őket, a betyárok és az üldözők között közelharc fejlődött ki és Liliom Peti súlyos sebet kapott. Telt, mult az idő, a banda tagjai csaknem mind elvéreztek, végül már csak hárman maradtak. 1890-ben Liliom Peti két társával rablógyilkosságot követett el, kiirtottak egy családot és a vagyonukat elrabolták. Az esküdtszék annak idején kötél általi halálra ítélte őket, a Tábla azonban Liliom Peti, azaz Pető Mihály büntetését nyolc évi fegyházra változtatta át, amit Sopronban ki is töltött.

Amikor Liliom Peti kikerült a börtönből, régi társait már nem találta meg. Mind elhaltak és így egyedül képviselte Savanyu Józsi bandáját. A börtön nem juttatta meg a betyárt és rövid idő múlva ismét hallatott magáról. Kirabolt egy postakocsit, majd a postások egész légióját követte el. Bűrság elé került ismét Savanyu Józsi alvezére és huszonöt évi fegyházbüntetésre ítélték. Ezt az időt is leszolgálta és másfél évvel ezelőtt szabadult ki harmadizban. Legutóbb egy cseréti kocsmárosnál kapott munkát, ott dolgozott, a nélkül, hogy tudták volna róla, hogy kicsoda. A kocsmáros észrevette, hogy kisebb-nagyobb özszegek tűnnek el a szekrényéből, Liliom Peti gyanúsította a lopásokkal, a ki a cseréti kocsmároshoz Pető Mihály néven szegődött el. A kocsmáros meglátta, te az öreget és rálelt a pénzre, amkor az asztaliókból 250.000 koronát emelt ki. Csendőroket hívott, akik a még mindig erőteljes, dereszű öreg betyárt bevitték a kaposvári ügyészségre. Liliom Peti most a kaposvári ügyészség fogházában várja vissza a régi jó idöket, amikor Savanyu Józsiékkal a Bakony körül tanyáztak és rémei voltak a vásárra igyekvő utasoknak és a mikor a csendőroket panduroknak hívták.

Új fehérmű szalon
Strada Printul Carol (Szilágyi Dezső-utca) 12.
Csipke beendlizést, gépi gomblyuk kötést vállalok

Krausz Rezsőné

2500 leierért kaphat kész HENCSEREKET a legjobb kivitelben
Kárpitos munkákat készít Juhász János árban
Hermann kárpitos, Saspassage

A váradi nemzeti párt gyanasításai a városi tanács előtt

A városi tanács ma délelőtti ülésén — a napirend megkezdése előtt — dr. Vostinár János főjegyző kért engedélyt felszólalásra. A főjegyző felszólalása során foglalkozott dr. Blede a Lászlónak a Nagyváradban megjelent mai nyilatkozatával. Dr. Vostinár János visszautasítja a gyanasításokat és a leghatározottabban megcáfolja azt az állítólagos beszélgetést, amely a nyilatkozó szerint Marcus Pé-

ter dr. és közte lejátszódott volna. A lista, a kifüggesztés tartama alatt mindenkinek rendelkezésére állott és a beosztott tisztviselők készséggel adták meg a szükséges felvilágosítást. Erre különben legjellemzőbb, hogy egyetlen esetben sem fordultak konkrét panaszokkal hozzá.

A tanács a polgármester-helyettes bejelentését tudomásul vette.

A városi tanács elutasította a színészek kérését

A városi tanács mai ülésén foglalkozott a színészek tegnapi beadványával, amelyben a délutáni előadásokat korlátozó tanácsai határozat visszavonását kérik.

Fildan József aljegyző ismerette a színészek beadványát, amely részletesen megindokolja kérésüket és

javasolja, hogy a tanács ne foglalkozzék újból az ügyvel, mivel már határozott. Ha a színház igazgatója sérelmes-

nek tartja a határozatot, úgy felelőznie kell a prefektushoz.

Bucico polgármester méltányosnak tartja a színészek kérését és ajánlja, hogy foglalkozzanak vele.

Tatu gazdasági tanácsos is ajánlja a színészek kívánságának teljesítését.

Dr. Mangra Demeter és Vostinár János felszólalásai után a tanács arra az álláspontra helyezkedik, hogy a színház igazgató felelőznie kell a korábbi határozatot a prefektushoz.

A Cuvantul támadása Hatvany Lajos ellen

A magyar író érdekes válasza a bukaresti lapnak

Néhány nappal ezelőtt Nichifor Crainic, a Cuvantul kiváló publicistája cikket írt ezen a címen: Egy sovíniszta magyar: báró Hatvany Lajos. Az emigrációban élő magyar író — mint ismeretes — pár hét óta Erdélyben tartózkodik. Ebből az alkalomból érte a Cuvantul támadása, amelyre most Nichifor Crainichoz intézett levelében Hatvany igyekszik megcáfolni a személyéről adott téves beállításokat. A Cuvantul teljes előzékenységgel ad helyt Hatvany Lajos levelének, amely ekképpen szól:

Mélyen tisztelt Crainic ur! Ön megtisztelt egy támadással, amelynek premisszái hamisak, tehát szükségszerűen az abból levont következtetések is alaptalanok.

1. Én nem saját iniciatívából, mint műkedvelő emigráns menekültem Bécsbe, hanem a kommunista terror elől. 1919 júniusában hagytam ott Budapestet.

2. Az emigráció keserves és kemény senkisémet viseli el passzióból ezt a keserűséget. Én sem. Mégis a wilsonistának és pacifistának nem szabad Budapestre visszatérnie. Hat esztendeje nem voltam Budapesten. Téved, ha azt hiszi, hogy ennan jövök. Közvetlenül Bécsből érkeztem, ideiglenes osztrák utlevéllel, mivel magyar utlevelém nincs, nem is kaphatok.

3. Amit Ön sovínizmusnak tekint, az nem más, mint a pacifistának és wilsonistának borzalmas kiábrándulása a háború utáni korszakban. Ön, — noha győztes államnak a fia — mégis mint humanista és költő bizonyára érezte ezt a kiáb-

rándulást. Meg kell, hogy értesse a legyőzött ország írója lelkének ezt a kínját. Könyvem a Das verwundete Land, amelyre Ön hivatkozik, éppen ebben a lelkiállapotban íródott. Könyvem az azoknak a magyar íróknak és gondolkodóknak dedikáltam, akik a magyar határon kívül éltek és dolgoztak. Hódolat annak az erdélyi helynek, ahol Petőfi elesett és e hódolat kifejezése legkevésbé sem tagadja meg egy nemzetnek egy nyelvnek sem a jogát e helyre. Különben könyvem, amely az Ön véleménye szerint annyira sovíniszta, Magyarországon tilos, — szerzőjének könyvtára, kedvelt könyveim, amelyeket Bécsbe akartam vinni, — elvannak kobozva. Nem engedik meg, hogy írjak, s nem engedik meg, hogy olvassak, mert továbbra is pacifista és progresszív akarok lenni.

4. Sohasem voltam tagja Jászi Oszkár csoportjának. A Jászi környezetében lévő urak mérsékeltnek tartották Garami Ernő és Lovász Márton baloldali polgári csoportját, amelyhez és is tartozom, s akikkel együtt Bécsben a Jövő című lapot kiadtam. Lapunk — tehát én is — gyakran polemizált Jászival szociális kérdésekben. De nemzeti tolerancia kérdésében mindig egy véleményen voltunk — csak hogy teoretikus türelmünknek a legmesszebbmenően ellentmond a sovíniszta gyakorlat, amely nemcsak a legyőzött országokban tapasztalható.

5. Ön azt hányja szememre, hogy és befejeztem telkintem az emigráció munkáját. Nincs igaz. Mert hogyan tarthassa fenn magát egy emigráció, amelyet még polgári és tiszta szocialista csoportjaiban is bizonyos magyar körök azzal ígérkeznek kompromittálni,

hogy kommunista? És amikor e rá-galmaknak az utódállamokban is titelt adnak? Kiadóvállalataink igazgatói gyakran heteken át nem kaptak vizumot „gyanus” ideiglenes utlevelükre, amikor ezekben az államokba akartak beutazni. Én nem hibáztatok senkit. De kérdem Önköt, vajon ilyen körülmények között az emigránsok sajtójának nem kellett-e megbuknia. Különben ez a sajtó megtette kötelességét mindaddig, amíg Magyarországon a cenzura a szabad vélemény-nyilvánítás lehetőségét megcáfolta. Ma, amikor otthon szabad a sajtó egy író, amelyért a budapesti író egész személyét veszélyezteti, többet ér, mint akárhány szó, amiket mi a külföldön a levegőbe röpítünk minden kockázat nélkül.

6. Lehet azt nekem bűnül felelni, hogy céloim és szándékom Bró-

dy Sándort, akit Magyarországról elkergettek és Ady Endre nemzetifőltői szellemét ünnepelem. Ami pedig az Adeverul munkatársával folytatott beszélgetésben tett javaslatokat illeti — a dunai államok akadémiaja egymás kölcsönös megismerésére és lelki közeledésre — lehet-e javaslatot valamelyik nemzet szelleme ellen irányuló véteknak tekinteni? Dr. Hatvany Lajos.

Nichifor Crainic e levélhez hozzáfűzi, hogy végtelenül sajnálja a Hatvany ellen intézett támadást. Sajnálja, hogy ezt a jónévű magyar író épen akkor, amikor Romániában látogatást tett támadta meg. Nagyon örül a viszontlátásnak és beiseri tévedését. Azt hitte, hogy Hatvany már kibékült a magyar kormánnyal és nem tudta, hogy még mindig az emigráció kenyerét eszi.

A váradi Tábla is elítélte a pénzcsempészéssel vádolt bánffy-hunyadi papot

A bánffy-hunyadi szerencsétlen református pap, H. A. esete ismeretes már az olvasó közönség előtt. Ez év augusztusában Debrecenbe utazott, feleségéhez, akit tizenhárom éve az ottani elmeorvosintézetben kezelnek. A gyógykezelés, valamint gyermekei nevelésének költségeire fedezésére körülbelül ötvenezer lejt vitt magával a református pap. A határállomáson a vámtisztviselők csempészési jegyzőkönyvet vettek fel, amelynek alapján a váradi törvényszék Mitescu-Fersigan-tanácsa egy évi börtönre ítélte a tragikus életű református papot, aki fellebbezett.

A Tábla Ille-tanácsa ma délelőtti foglalkozott a fellebbezéssel. Tacia Roman védőbeszédében kifejtette, hogy a vámtisztviselők nem követték az előirt formákat. Felmutatja védő a debreceni elmeorvosintézet bizonyítvá-

nyát, amely szerint H. A. felesége 13 éve gyógykezelik ottan és ezért H. A. még nem fizetett. Felmentő ítéletet kér.

Mircea Nicu főügyész-helyettes replikája után H. A. kérte felmentését: Mivel nem volt céloim — ugymond — csempészni és mivel csak azért akartam átvinni a pénzt, hogy átváltva magyar koronára, abból feleségemet gyógyítsam és gyermekeimét neveltessem, — ezért kérem, mentsen fel engem a tekintetes tanács, hogy visszanyerjem szabadságomat és visszakapjam a pénzt, amelyre oly nagy szükségem van.

Negyedőrai tanácskozás után Ille tanácselnök kihirdette a bíróság döntését, amely a törvényszék ítéletét jóváhagyja.

A védő fellebbezett. H. A. lelkész halk, de nyugodt szavakkal csatlakozott védője fellebbezéséhez.

Trafikengedélyt kapott a tanácstól a nagyváradai színház volt primadonnája

Alig két-három éve még a nagyváradai színház rivaldáján inkasszáta a tapsokat Horváth Nusi, az országos nevű primadonna, aki az utóbbi időben visszavonult a színpadtól. Néhány hónappal ezelőtt egy sajnálatos tüzeset kapcsán halatott magáról, amelynek során egész garderobja elpusztult, — mig most, — végkép bucsut intve a színészetnek — arra szánta el magát, hogy trafikot nyit Váradon. Be is adta kérvényét Kőszeghy főmérnökhöz azzal, hogy a Ciorogariu (Uri)-utca sarkán lévő Korona-gyógyszertár előtt szeretne egy kis dohányárusító kioszkot felállítani. A főmérnök akkor azt közölte Horváth Nusival, hogy a városi tanács engedélyt csak abban az esetben adhatja meg, ha a kioszk felállítása ellen Ciorogariu püs-

pök nem emel kifogást.

Horváth Nusi erre elment a püspökhöz, aki legnagyobb jóindulattal fogadta a kérést, sőt megleghangu ajánlólevelet adott a művésznőnek a városi tanácshoz. Ma délelőtti aztán a tanács elé vitte a főmérnök az ügyet és Horváth Nusi aradi születésű görög keleti vallású román állampolgár, magyar színésznőnek megadták a trafikengedélyt azzal, hogy a kioszkot adott terv szerint kell fölépíttetnie.

* A gyilkos vasutas pere a Táblán. A Tábla Ille-tanácsa ma délelőtti helybenhagyta a törvényszéknek azt az ítéletét, amely a Zuh Lajos vasutas meggyilkolásával vádolt Harasztosi Lajost elmarasztalta. Harasztosi fellebbezett a Semmitőszékhez.

* Egy kg. francia teasíték-mény, 140 lei Schwimernél.

Üdülőknek

őszi utószezonra legjobban ajánlható az

ELENA PENSIO

ABBAZIABAN

Lakás, bőséges étkezés
napi 25 lira

Felvilágosítást utazásra, vízumokra vonatközlőleg ad a **Hegedüs Hirlapiroda, Oradea-Mare**

Vasutijegyet

belföldre
külföldre

pontosan napiáron
válthat
a

Hegedüs Hirlapirodában

Kérjen telefonon
felvilágosítást

Telefon
458

Nagymennyiségű, prima minőségű

dió-zsák

kapható olcsó árban **DANCSE** terményirodájában, Calea Victoriei (Kolozsvári, -u 92) Telefon 813.

Veszek bármilyen mennyiségű diót a legmagasabb áron.

Elutazók figyelmébe!

Magyar vízum	540 L.
Cseh vízum	570 "
Szerb vízum	950 "
Francia vízum	1175 "
Olasz vízum	700 "
Osztrák 1 utazás	610 "

a **Hegedüs
Hirlapirodában**

Telefon 458

APRÓ HIRDETÉSEK

Tudnivaló az apróhirdetésekről: Az apróhirdetések díját szavak szerint számítjuk — Minden szó hirdetési ára 4 lei. — Vastagabb betűvel 8 lei. — A vastagabb betűvel kívánt szavakat aláhúzással kell jelezni. — Az apróhirdetéseket előre kell fizetni. — A legkisebb hirdetés ára 10 szóig 40 lei. — A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetést, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, azt minden egyes esetben megváltoztassa, illetve helyesbítse

LEVELEZÉS

EGYETLENEM. A szép nyár elmúlt. A piros hajnalok, a rózsza nyílása, a szovátai kis kertben, a kék árnyak leereszkedése a parkban csak emlék. Nefelejcs szemed azonban több az emléknél, elkísér engem a város zajába és nem tudok belenyugodni, hogy soha többé ne nézzek beléje. A vágy epeszt el utánad s kérve kérlek, ne tarts ki elhatározásod mellett. Ha nem találkozhatunk, legalább írj, s felejts el legalább egy felőrra olyan rettenetesen „józan lenni. Id. 783

Gyermek-kocsik Szókenél, Pista untrii 16.

LAKÁS

TIZEZER lei lelépést és jó házbért fizetne magános nő egyszobás szép lakásért nem nagyon messze a központtól. Cim a Hegedüs Hirlapirodában. 784

ALKALMAZÁS

VARRÓLEANYOK szüics munkához felvételnek. Márton Vilmos Tace Ionescu (Körös) utca 33. 786

ROMÁN nyelvű gépirásban is jártas perfect gépirónót felvesz a Rimanóczy gyár. 775

HAZISZOLGÁT keres Pelikan Mill bontékgár, Pictorul Grigorescu (Mészáros) utca 2.

INTELLIGENS urilány (diplomás) uriházhoz ajánlkozik házikis-asszonynak, hol ellátná egy házikis-asszony minden munkáját és egy gyermek felügyeletét Csakis vidékre megy. Megkereséseket „Házikisasszony" jelígre a Hegedüs Hirlapirodába. 772

SZOBAINASNAK vidékre is, vagy kifutónak ajánlkozom. Decbal (Vitéz) utca 62. 765

PERFEKT gyors és gépirónót keresünk azonnali belépésre Helas, Ayram Jancu-utca 14.

MINDENES főzőnőt háztartás vezetésére keresek november 1-re. Jelentkezni 2-4-ig Ferdinánd király (Rákóczi) ut 35. Beck. 880

FIATAL rőfös segéd felvétetik. Kain, Vitéz Mihály (Nagypiac) tér 5. szám. 782

KÖNYVELESBEN jártas kisaszony azonnal felvétetik „Lemnia" Caragiale (Nyárfa) utca 10. sz. 781

VARRÓNÓ angol, francia munkás, gyakorlatlalt, jobb szalonba ajánlkozik. Cimeket a kiadóba kérek. 716

ADÁS-VÉTEL

ELADÓ 2 uri lakásos ház istállóval, udvarral Victoria (Kolozsvári) utcai részen, 560.000 lei. Toma Józsefnénál, Tace Ionescu (Körös) utca 21. 2079

TELJESEN jókarban levő közepetremre sötét barna férfi öltöny eladó. A. D. Xenopol (Laktos) utca 17. I. ajtó. 763

JÓKAI „Nincsen ördög" című könyvet megvételre keresem. Cim Hegedüs Hirlapirodában. 773

EDWARD Fuchs illustringált Sit-tengerschichte kötetét megvételre keresem. Cim Hegedüs Hirlapirodában. 785

FEHÉR lakkozott nappali, teljesen új, tanuló pianino olcsón eladó. Tace Ionescu (Körös) utca 15. Porjesz. 787

SZÖRME újdonságok Leichner-nél, Ciorogariu püspök (Uri) utca 4. szám. 1852

KÜLÖNFÉLÉK

IZLELES orth. kóser koszt kapható Simeon Barnutiu (Damjanich) utca 2. Ny

FAVAGAST vállalok körfürészszelet. Moldova (Kálvária) utca 6. hentes üzlet. Krupka. 778

GÉPAJOUROZAST szép kivitelben és olcsón készít Erbstein, Cuză Voda (Szacsva) utca 28.

Registru Special Registru Personal Lista de vânzare

nielative
15
Lei tüz etenkén.

Kaphatók a **SONNENFELD** papirárúházbán

Ez az eredmény, ha az Estillapban hirdet

2-3 uriember elsőrangú ebéd és vacsorát kaphat központban uri családnál. Cim Hegedüs Hirlapirodában. 779

VIII. gimn. tanuló elemi, polgári, valamint gimnáziumi I-IV. oszt. tanulók tanítását teljes ellátásért, avagy pénzért elvállalja. Ugyancsak a gyorsírást, levelezőt és vitát tanít. Cimeket a Nagyvárad kiadóhivatalába kér.

ZONGORAT kezdőknek tanítok, ugyanott gyakorolni is lehet. Cim Hegedüs Hirlapirodában. 581

MOSNI, vasalni megyek uri házhoz költözéshez és takarítani is. Lebedei (Hattyu) utca 36. Veres Miklósné. 764

A legjobb magyar RÁDIÓKÖNYV

2-ik kiadása
247 ábrával

Kezdő, haladó és képzett rádió-amateurok egyaránt megtalálják benne mindazt, amire a rádióval kapcsolatban szükségük van

Tartalmazza: az első kiadás bevezető ismeretét, valamint 11 teljesen kidolgozott példát, az alapvető és legújabb (rezgőaudion, reflex, neutroin, super-regeneráló super-heterodin stb.) kapcsolásokat és azt, ahol a világítási hálózat szolgáltatja az antennát és az áramforrást; a hangolás sorrendjének pontos leírását, az ultra-cső ismertetését, különféle, a fennjelzett és kristálydetektoros apparátusok. Sajátkezű készítésének részletes leírását, kész radiók működési hibáinak megkeresését stb.

Ara 264 lei

Kapható és vidékre megrendelhető a Hegedüs Hirlapirodában

UJHELYI NÁNDORTÓL

a következő könyvet olvashatja a Hegedüs Hirlapiroda Külcsönkönyvtárában.

Mire egy leányból asszony lesz	1752
Nők ura	1753
Kétneműek	1747
Szerlem forradalma	1777
Az asszony, aki nem öregszik	1968
Akit a férfiak szeretnek	2081
Iárom detektiv	2133
Európai egyesült államok	2333
Aladin lámpása	2636
A szenzációs regény	2891
Pénzt és nőt	2915
A. B. C.	821
Akit a nők szeretnek	1700
Arisztokratizmus	1109
Egy férfi szerelmei	674
Feleségem feleséged	2195
Egy Don Juan	2204
Egy szerelmes ifju története	1157
Hercegnő	1014
Jack Fun császársága	602

Feltűnő szép ruhadísz

géphímzés, gépajurozás, gouvlerozás, plissézozás gyorsan és olcsón készül Vlahuta Szt. János-utca 29

Sonnenfeld Adolf-nyomda r. t.